

Paradigmaverschuiving binnen de psychiatrie: Standaarden voor magnetische hersenstimulatie bij depressie.

Nijmegen, 19 juni 2019 – Na meer dan 30 jaar onderzoek naar transcraniële magnetische hersenstimulatie (rTMS) bij de behandeling van depressie, dringt deze techniek steeds verder door in de psychiatrische en psychologische behandelpraktijk. Om die reden hebben verschillende onderzoekers en instanties (waaronder Onderzoeksinstituut Brainclinics, NedKAD en de hersenstimulatiestichting) zojuist een consensusverklaring gepubliceerd in het tijdschrift voor psychiatrie. Deze verklaring dient ter verduidelijking van de rol en plek van magnetische hersenstimulatie bij de behandeling van depressie maar ook als handvat om deze techniek effectief en veilig toe te passen.

Noodzaak: de ontwikkeling van nieuwe antidepressiva stagneert.

Sinds 2010 investeren de meeste farmaceutische bedrijven niet meer in de ontwikkeling van nieuwe antidepressiva, waardoor er grote behoefte is aan nieuwe en effectievere behandelingen van depressie.

Magnetische hersenstimulatie: Een paradigmawisseling binnen de psychiatrie?

Binnen de psychiatrie wordt de techniek van transcraniële magnetische hersenstimulatie (rTMS) al sinds 1985 intensief onderzocht. Deze techniek is onderdeel van een bredere ontwikkeling binnen de psychiatrie, waarbij steeds meer aandacht is voor 'neuromodulatie' technieken, waarbij hersenactiviteit veel gericht beïnvloed kan worden, vaak met minder bijwerkingen in vergelijking met medicatie. Voorbeelden van deze neuromodulatie technieken zijn onder andere diepe hersenstimulatie bij Parkinson, dwang en depressie, maar ook rTMS.

Het duurt vaak lang voordat dit soort nieuwe ontwikkelingen doordringt in de psychiatrische en psychologische behandelpraktijk, te vergelijken met de trage adoptie van de elektrische auto, en dit wordt binnen de psychiatrie dan ook gezien als een paradigmaverschuiving.

rTMS bij depressie en consensusverklaring

Dr. Martijn Arns is sinds 2006 één van de pioniers die zich heeft toegelegd op de toepassing en vooral verfijning en optimalisatie van de transcraniële magnetische hersenstimulatie techniek (rTMS), bij met name de behandeling van depressie. Sinds medio 2017 is deze behandeling ook erkend als vergoede zorg door Nederlandse zorgverzekeraars, waardoor meer patiënten profijt kunnen hebben van deze behandeling.

De belangrijkste conclusie van de consensusverklaring is dat rTMS een bewezen effectieve en veilige behandeling bij depressie is, met gunstige lange termijneffecten, mits de behandeling met rTMS wordt uitgevoerd onder supervisie van een (BIG) geregistreerde psycholoog of psychiater, waarbij de bekende veiligheidsrichtlijnen in acht worden genomen.

Martijn Arns: "Om die reden heeft een groep van onderzoekers van verschillende instanties en universiteiten, waaronder Onderzoeksinstituut Brainclinics, NedKad en de Hersenstimulatiestichting, de handen ineengeslagen om tot een eerste consensusverklaring te komen voor een veilige, verantwoorde en effectieve toepassing van rTMS bij de behandeling van depressie. Voor de kwetsbare patiëntgroepen die behandeld kunnen worden met rTMS is deze verklaring enorm belangrijk: het is een eerste aanzet tot standaardisering en kwaliteitsbewaking van (medisch) verantwoord handelen."

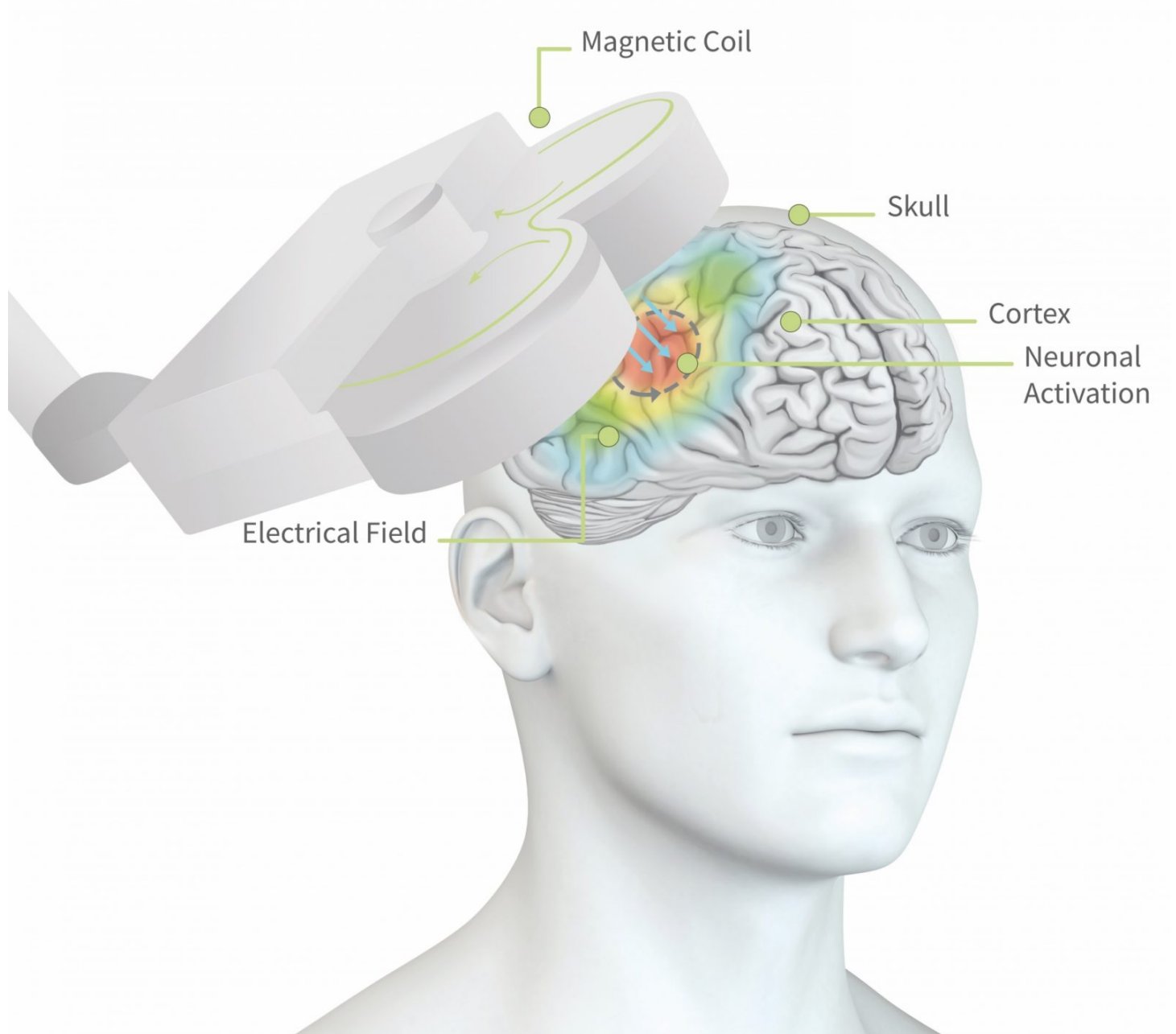
Hoe werkt rTMS?

(repetitieve) Transcraniële magnetische stimulatie (rTMS) is een niet-invasieve en medicatie-vrije behandelmethode bij depressie. Een spoel die geplaatst wordt op het hoofd genereert een pulserend magnetisch veld en stimuleert specifieke gebieden van de hersenen die betrokken zijn bij depressie.

Na ongeveer 10 – 15 behandelsessies kunnen de eerste positieve effecten al waarneembaar zijn. In combinatie met psychotherapie kan dit effect worden versterkt en gestabiliseerd.

De behandeling is een precies gerichte, milde en veilige, effectieve therapie. Over het algemeen wordt de magnetische stimulatie niet als pijnlijk ervaren, maar een bijwerking van rTMS die soms voorkomt is lichte hoofdpijn. Deze wordt veroorzaakt door het samentrekken van spieren rondom hals, nek en hoofd en verdwijnt na korte tijd vanzelf.

rTMS is geschikt voor mensen met een depressie of behandelresistente depressie. rTMS werd voor het eerst succesvol toegepast in 1985. Sinds die tijd is de techniek uitgebreid onderzocht en steeds verder geperfectioneerd.

Figuur 1: de pulsen uit de magneetspoel dringen tot ca. 2cm diep in de hersenen door en stimuleren lokale hersencellen tot actie. Dit kan ervoor zorgen dat het groepje hersencellen, of het netwerk dat daaraan vast zit, geactiveerd wordt.

Referenties:

- ¹⁾ Arns, M., Bervoets, C., van Eijndhoven, P., Baeken, C., van den Heuvel, O. A., Aleman, A., . . . Sack, A. T. (2019). **Consensusverklaring voor de toepassing van rTMS bij depressie in Nederland en België.** *Tijdschrift Voor Psychiatrie*, 61(6), 411-420.
- ²⁾ Donse, L., Padberg, F., Sack, A. T., Rush, A. J., & Arns, M. (2017). Simultaneous rTMS and psychotherapy in major depressive disorder: Clinical outcomes and predictors from a large naturalistic study. *Brain Stimulation*. doi: <https://doi.org/10.1016/j.brs.2017.11.004>

Noot voor de redactie: Contact gegevens: Dr. Martijn Arns

Tel.: +31(0)24 – 750 35 07 E-mail: martijn@brainclinics.com

Website: <http://www.brainclinics.com>

Over Onderzoeksinstituut Brainclinics

Onderzoeksinstituut Brainclinics, opgericht in 2001 en gevestigd in Nijmegen, legt zich al jaren toe op toegepast hersenonderzoek met een focus op concentratie-, slaapproblemen, dwang en stemmingsproblematiek zoals die voorkomen bij ADHD, ADD, depressie, OCS (dwang) en insomnie. Brainclinics is verder gespecialiseerd in onderzoek naar neuromodulatie technieken zoals rTMS, tDCS en neurofeedback, personalized medicine, Research Domain Criteria (RDoC), chronobiologie, slaapproblemen en slaaponderzoek.